

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 163/2024-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Komárno v konaní vedenom pod ČVS: ORP-485/1-VYS-KN-2017 a Okresnej prokuratúry Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2Pv 369/17, rozsudku Okresného súdu Komárno sp. zn. 3T/91/2018 z 8. decembra 2020 a uzneseniam Krajského súdu v Nitre sp. zn. 1To/30/2021 z 29. júna 2021 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Tdo/36/2022 z 21. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 4. júla 2023 (doplnenou podaniami doručenými ústavnému súdu 6. júla 2023, 14. júla 2023, 18. júla 2023, 21. júla 2023 a 7. januára 2024) domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom orgánov činných v trestnom konaní a rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Takisto ústavný súd žiada o zrušenie jedného z označených rozhodnutí všeobecných súdov a vrátenie jej vecí na nové konanie a tiež o ustanovenie právneho zástupcu pre účely jej zastupovania v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľke bolo v rámci trestného konania vedeného pred okresným riaditeľstvom pod ČVS: ORP-485/1-VYS-KN-2017 vznesené obvinenie pre trestné činy usmrtienia a ublíženia na zdraví (spáchané pri dopravnej nehode zavinenej sťažovateľkou). Okresnou prokuratúrou bola na sťažovateľku podaná pod sp. zn. 2Pv 369/17

obžaloba a rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3T/91/2018 z 8. decembra 2020 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1To/30/2021 z 29. júna 2021 (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“) bola sťažovateľka uznaná vinnou zo spáchania uvedených trestných činov a bol jej uložený úhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere štyroch rokov. Dovolanie sťažovateľky najvyšší súd uznesením sp. zn. 1Tdo/36/2022 z 21. júna 2023 (ďalej len „dovolacie rozhodnutie“) podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka argumentuje, že postupom orgánov činných v trestnom konaní a konajúcich súdov nebol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a tiež že nebol zistený v rozsahu nevyhnutnom pre rozhodnutie. Tvrdí, že jej v rámci vedeného trestného konania nebolo umožnené účinne sa obhajovať. Dokazovanie nebolo podľa jej mienky vedené regulárnym spôsobom, keďže podľa jej vyjadrenia bol vykonaný výsluch svedka poškodeného, ktorého zdravotný stav bol nepriaznivý, bolo manipulované s výpoveďou špecifikovaného svedka, takisto došlo k manipulácii so znaleckými posudkami, k „*vymazaniu a bieleniu údajov v listinách*“, neboli vypočutí priami a kľúčoví svedkovia dopravnej nehody, nebola zaistená GPS navigácia ako dôkaz o jazde sťažovateľky a nepretržité boli zamietané jej návrhy na vykonanie dôkazov. Podľa vyjadrenia sťažovateľky bolo orgánmi činnými v trestnom konaní vyšetrovanie vedené tak, aby bol konajúci súd uvedený do omylu. Ďalej namieta, že malo byť porušené jej právo na zákonného sudcu, keďže došlo k zmene v osobe zákonného sudcu. Takisto uvádza, že nemala garantované právo na rozhodnutie nestranným a nezaujatým sudcom, pretože o námietke zaujatosti ňou uplatnenej voči sudcovi prvej inštancie rozhodoval sudca nadriadeného súdu, ktorý bol následne zároveň predsedom senátu odvolacej inštancie v jej trestnej veci. Na tomto mieste napokon namieta, že jej návrh na delegáciu bol zamietnutý senátom najvyššieho súdu, ktorého predsedom bol sudca, ktorý bol následne predsedom senátu v jej trestnej veci v dovolacom konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou argumentácie ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej práv v priebehu celého trestného konania, na ktorom sa mali podľa vyjadrenia sťažovateľky podieľať tak orgány činné v trestnom konaní, ako aj všeobecné súdy v nasledujúcich štádiách trestného konania. Sťažovateľka je vo všeobecnosti toho názoru, že sa jej odsúdenie opiera o nedostatočnú dôkaznú situáciu.

III.1. K namietanému porušeniu práv postupom okresného riaditeľstva a okresnej prokuratúry:

5. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ústavy ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd,

pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov). Platná právna úprava trestného konania sťažovateľke umožňovala v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv pri preskúmaní obžaloby, následne prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku – odvolania a dovolania, kde boli konajúce súdy (prvostupňový súd, odvolací súd a dovolací súd) oprávnené a povinné preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľky o prípadnom porušení jej práv. Existencia týchto inštitútov nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o postupe označených orgánov činných v trestnom konaní, keďže inštitút preskúmania obžaloby a jednotlivé opravné prostriedky v danom prípade predstavovali účinné právne prostriedky ochrany práv sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému postupu orgánov činných v trestnom konaní. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia v ústavnej sťažnosti označených práv postupom okresného riaditeľstva a okresnej prokuratúry v rámci prípravného konania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu práv prvostupňovým rozhodnutím okresného súdu a druhostupňovým rozhodnutím krajského súdu:

6. S odkazom na princíp subsidiarity popísaný v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavný súd poukazuje na to, že vo vzťahu k prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu a tiež druhostupňovému rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľka disponovala opravnými prostriedkami – odvolaním a dovolaním, ktoré aj využila. O odvolaní bol oprávnený a povinný rozhodnúť krajský súd ako súd odvolací, o podanom dovolaní najvyšší súd ako súd dovolací. Existencia odvolacieho konania pred krajským súdom a dovolacieho konania pred najvyšším súdom nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o prvostupňovom rozhodnutí okresného súdu a druhostupňovom rozhodnutí krajského súdu, keďže odvolanie a dovolanie v okolnostiach veci sťažovateľky predstavovali účinné právne prostriedky ochrany práv sťažovateľky vo vzťahu k napadnutým rozhodnutiam (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia v ústavnej sťažnosti označených práv prvostupňovým rozhodnutím okresného súdu a druhostupňovým rozhodnutím krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

III.3. K namietanému porušeniu práv dovolacím rozhodnutím najvyššieho súdu:

7. Vo vzťahu k dovolaciemu rozhodnutiu najvyššieho súdu bolo úlohou ústavného súdu posúdenie otázky, či je právny záver najvyššieho súdu o nesplnení dovolacích dôvodov v kontexte

sťažovateľkou ponúknutej argumentácie, ktorú súčasne prezentuje aj v ústavnej sťažnosti, primerane odôvodnený a či interpretácia právnej úpravy aplikovanej najvyšším súdom v sťažovateľkinom prípade neodporuje jej podstate a zmyslu.

8. Najvyšší súd sa v rámci prezentovaného odôvodnenia svojho rozhodnutia, na základe ktorého v prípade sťažovateľky ustálil záver o nenaplnení dovolacích dôvodov, vysporiadal s argumentáciou, ktorú sťažovateľka v podanom dovolaní subsumovala pod dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. b), c), e), g) a i) Trestného poriadku.

9. K námietkam sťažovateľky, prostredníctvom ktorých uplatnila dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (súd rozhodol v nezákonnom zložení), najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že k zmene v osobe zákonného sudcu určeného na základe náhodného výberu realizovaného technickými prostriedkami hneď na začiatku po podaní obžaloby došlo v dôsledku jeho dlhodobej práceneschopnosti, kde sa táto zmena uskutočnila v súlade s dodatkom k rozvrhu práce, a to opäť na základe pridelenia náhodným výberom. Následná zmena zákonného sudcu bola uskutočnená v súlade s dodatkom k rozvrhu práce (kde dôvodom jeho prijatia bolo ukončenie dočasnej práceneschopnosti pôvodného zákonného sudcu) a za zákonného sudcu bol určený pôvodný zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená na začiatku. Najvyšší súd uzavrel svoju argumentáciu konštatovaním, že tak okresný súd, ako aj krajský súd nerozhodovali v inom personálnom obsadení, než v ktorom mali v zmysle zákona rozhodovať, resp. rozhodovanie, ktorému predchádzalo pridelenie veci, nebolo spojené s porušením pravidiel podľa zákona, resp. rozvrhu práce príslušných súdov.

10. Najvyšší súd vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu) v kontexte sťažovateľkiných argumentov, ktorá namietala neakceptovanie jej návrhov na vypracovanie kontrolných znaleckých posudkov a na vypočutie ďalších svedkov (údajne účastných pri dopravnej nehode), interpretoval rozsah práva na obhajobu v intenciách dotknutého ustanovenia Trestného poriadku. Sťažovateľke vysvetlil, že za porušenie práva na obhajobu nemožno bez ďalšieho považovať len samotnú situáciu, keď konajúci súd nevyhovie dôkazným návrhom obhajoby z dôvodu, že považuje skutkový stav za zistený v dostatočnom rozsahu pre rozhodnutie. Podľa jeho názoru takéto rozhodnutie súdu by mohlo za určitých okolností predstavovať porušenie práva na obhajobu v zmysle označeného dovolacieho dôvodu, a to v takom prípade, ak by konajúci súd (prvostupňový súd a ani odvolací súd) zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom nevysvetlil nadbytočnosť a nepotrebnosť navrhovaného doplnenia dokazovania. Odkázal na odôvodnenie prvostupňového rozhodnutia okresného súdu obsiahnuté na s. 13 a konštatoval, že takáto situácia v prípade sťažovateľky nenastala, pretože prezentovaná časť odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia okresného súdu svedčí o tom, že konajúci súd odmietnutie sťažovateľkou navrhovaných dôkazov, síce stručným, avšak postačujúcim spôsobom vysvetlil. Vysporiadal sa aj s ďalšou čiastkovou argumentáciou sťažovateľky, kde predostrela tvrdenie o neposkytnutí dostatočného času na prípravu obhajoby náhradnému obhajcovi ustanovenému sťažovateľke opatrením odvolacieho súdu. Vychádzajúc z obsahu spisového materiálu, konštatoval, že na pôvodne určenom termíne verejného zasadnutia náhradný obhajca po výzve predsedu senátu krajského súdu výslovne prezentoval svoju pripravenosť k obhajobe sťažovateľky pred odvolacím súdom, pričom nasledujúceho termínu verejného zasadnutia, na ktorom bolo vyhlásené druhostupňové rozhodnutie krajského súdu, sa zúčastnil zvolený obhajca sťažovateľky.

Argumentáciu sťažovateľky o naplnení dotknutého dovolacieho dôvodu vzhľadom na všetky uvedené závery najvyšší súd odmietol ako nedôvodnú.

11. Pokiaľ ide o sťažovateľkou uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku (vo veci konal alebo rozhodoval orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania), najvyšší súd poukázal na dva okruhy námietok, ktoré sťažovateľka predostrela. V rámci prvého okruhu namietala možnú zaujatosť orgánov činných v trestnom konaní dôvodiac, že dvaja z poškodených, ktorí prišli pri inkriminovanej dopravnej nehode o život, boli príslušníkmi Policajného zboru a služobnú činnosť vykonávali aj v územnom obvode okresného riaditeľstva. Najvyšší súd na tomto mieste poukázal na to, že označená námietka sťažovateľky bola posúdená prezidentom Policajného zboru, ktorý ju vyhodnotil tak, že predmetnú trestnú vec okresnému riaditeľstvu neodňal. Upozornil, že obsah námietky sťažovateľky fakticky v dominantnej miere spočíval v polemike s úkonmi vykonávanými orgánmi činnými v trestnom konaní, čo sú argumenty nespôsobilé pre konštatovanie zaujatosti konajúceho orgánu. Takisto uviedol, že takáto argumentácia o služobnom zaradení nebohých poškodených v obvode orgánu činného v trestnom konaní nepredstavuje kvalitatívne presvedčivú námietku, keďže v zmysle ustálenej judikatúry bežný úradný či pracovný vzťah a dokonca ani tzv. bežné profesijné priateľstvo nie je dostačujúcim dôvodom na konštatovanie zaujatosti a následné vylúčenie konajúcej úradnej osoby. V prvom okruhu námietok sťažovateľka prezentovala aj tvrdenia o zaujatosti sudcov okresného súdu, ktoré sa pokúšala zdôvodniť skutočnosťou, že sídlo okresného súdu sa nachádza v rovnakom objekte ako sídlo okresnej prokuratúry, čo nasvedčuje podľa nej možnosti priateľských kontaktov sudcov s prokurátormi okresnej prokuratúry a tiež s vyšetrovateľmi okresného riaditeľstva. Najvyšší súd v reakcii na tieto argumenty poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým zamietol návrh sťažovateľky na delegáciu jej trestnej veci, kde konštatoval, že nezistil dôvody na vylúčenie sudcov okresného súdu ani krajského súdu, keďže sa jasne vyjadrili, že sťažovateľku nepoznajú a k jej trestnej veci nemajú žiaden vzťah, pričom sťažovateľka v dotknutom návrhu obmedzila svoje námietky výlučne na kritiku procesného postupu a rozhodovacej činnosti sudcov uvedených súdov a tiež dokonca na kritiku postupu orgánov činných v trestnom konaní.

12. Následne najvyšší súd v dovolacom rozhodnutí premosťil svoju argumentáciu k druhému okruhu námietok zahrnutých sťažovateľkou pod označený dovolací dôvod. Sťažovateľka tu argumentovala skutočnosťou, že dvaja členovia senátu krajského súdu, ktorí rozhodovali vo veci sťažovateľky v odvolacom konaní, rozhodovali tiež v predchádzajúcej fáze konania o sťažnosti vo veci podanej námietky zaujatosti sťažovateľky adresovanej voči okresnému súdu. Najvyšší súd, citujúc § 31 ods. 3 Trestného poriadku („Dôvodom vylúčenia sudcu alebo senátu nie je skoršie rozhodnutie sudcu alebo senátu o obvinenom, spoluobvinenom alebo o iných obvinených, ktorých trestné činy spolu súvisia.“), dôvodil, že toto ustanovenie precizuje tie procesné situácie, ktoré samy osebe nepredstavujú kvalifikovaný podklad na vylúčenie sudcu, resp. senátu z konania a rozhodovania. Argumentáciu doplnil poukazom na § 31 ods. 4 Trestného poriadku, v zmysle ktorého je dôvodom na vylúčenie sudcu len jeho predchádzajúce rozhodovanie v merite veci, čo nie je prípad sťažovateľky, keďže dotknutí členovia odvolacieho senátu rozhodovali predtým o sťažnostiach sťažovateľky podaných proti uzneseniu o nevyhlásení sudcu, a tiež proti rozhodnutiu samosudcu okresného súdu o zamietnutí návrhu na doplnenie zápisnice o hlavnom pojednávaní, teda nie v merite veci.

13. Najvyšší súd k argumentácii subsumovanej sťažovateľkou pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom) ozrejmil, že sťažovateľka v rámci neho uplatnila tri okruhy námietok. Sťažovateľka v prvom rade spochybňovala zákonnosť a dôkaznú použiteľnosť výsledkov znaleckého dokazovania. Ďalej spochybňovala zákonnosť a prípustnosť použitia svedeckej výpovede jedného z poškodených svedkov, ktorého výsluch v prípravnom konaní bol uskutočnený v čase, keď jeho zdravotný stav nebol priaznivý a ktorý skrytým poraneniam spôsobeným inkriminovanou dopravnou nehodou neskôr po hospitalizácii podľahol. Napokon predmetom jej kritiky bola regulárnosť vedenia spisového materiálu. Najvyšší súd vo vzťahu k takto prezentovaným výhradám sťažovateľky dôvodil, že sa oboznámil s relevantnými časťami spisového materiálu a nemôže sa stotožniť so žiadnou z citovaných námietok sťažovateľky. Vo vzťahu k znaleckému dokazovaniu, resp. spisovému materiálu, ktorý sa ho týkal, konštatoval jeho kompletnosť a autenticitu, poznamenal, že formálne chyby v písaní, resp. v číslovaní strán nezakladajú chybu nezákonnosti znaleckého posudku. Ďalej tiež uviedol, že znalecké posudky neobsahujú žiadnu z kvalifikovaných väd (nevierohodnosť, vnútorná nekoncepcnosť, použitie zakázanej metodiky, neurčitosť záverov alebo neúplnosť znaleckého posudku), takisto uviedol, že znalci boli k vypracovaným znaleckým posudkom riadne vypočutí, kde stranám bolo umožnené klásť znalcom otázky. Ku konkrétnej námietke sťažovateľky, v ktorej poukazovala na to, že konajúce súdy nezohľadnili v rámci hodnotenia dôkazov skutočnosť, že jeden z nebohých poškodených mal mať v zmysle záverov znaleckého posudku v čase vedenia vozidla v krvi alkohol v hodnote 0,10g/kg (promile), najvyšší súd sťažovateľke vysvetlil, že podľa konštatácie záverečnej časti tohto znaleckého posudku koncentrácia etylalkoholu v krvi do 0,20 g/kg (promile) sa považuje za nepreukázanú pre požitie alkoholu, pretože zahŕňa endogénny etanol, bezpečnostný faktor a laboratórnu chybu. Takisto upozornil, že obdobnú argumentáciu prezentoval v odôvodnení prvostupňového rozhodnutia už okresný súd. K otázke použiteľnosti výpovede špecifikovaného svedka poškodeného odkázal na záver konštatovaný už odvolacím súdom, ktorý kvalifikoval daný procesný úkon ako súladný so zákonom. Konkretizoval, že spisový materiál obsahuje úradný záznam, z ktorého obsahu je zrejmé, že tomuto svedkovi poškodenému neboli po dopravnej nehode zistené žiadne viditeľné zranenia ani samotný svedok počas výsluchu neprezentoval nejaké zdravotné ťažkosti. Úradný záznam obsahuje iba zmienku o tom, že svedkovi poškodenému bolo odporučené vyšetrovateľom podrobiť sa po výsluchu lekárskeho vyšetreniu. Najvyšší súd doplnil, že obsah zápisnice o výsluchu tohto svedka neobsahuje žiaden údaj, ktorý by signalizoval, že svedok vypovedal zmätene alebo že by jeho výpoveď bola nejakým inak poznačená zdravotnou indispozíciou. Konštatoval tak, že v čase konania výsluchu o spôsobilosti tohto svedka svedčiť neexistovali žiadne pochybnosti. V závere uviedol, že po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu nemá žiadne pochybnosti o originalite a autenticite jeho obsahu, a preto považuje všetky námietky sťažovateľky o manipulácii so spisom, o „bielení“ jeho častí a pod. za neodôvodnené.

14. Napokon najvyšší súd interpretoval dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia) a konštatoval, že tvrdenie sťažovateľky o tom, že v konaní nebol vykonaným dokazovaním správne preukázaný skutkový dej, nemôže tento dôvod napĺňať, keďže výhrady týkajúce sa správnosti skutkových záverov a výsledkov hodnotenia dôkazov nie sú v dovolacom konaní preskúmateľné.

15. Po oboznámení sa s obsahom odôvodnenia dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že zo strany najvyššieho súdu bola sťažovateľke poskytnutá zrozumiteľná a absolútne vyčerpávajúca odpoveď týkajúca sa všetkých jej námietok uplatnených v podanom dovolaní.

16. Pokiaľ ide o sťažovateľkou uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku spočívajúci v argumentácii o opakovanej zmene v osobe zákonného sudcu okresného súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru. V nej opakovane zdôrazňuje, že zásada zákonného sudcu predstavuje ústavnú záruku pre každého účastníka konania, že v jeho veci budú rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09, III. ÚS 212/2011). Pojem zákonného sudcu je definovaný viacerými na seba nadväzujúcimi kritériami, ktoré súčasne tvoria navzájom prepojené garancie reálneho obsahu tohto základného práva. Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z čl. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo prinajmenšom za účelový. Toto základné právo je konkretizované v procesných kódexoch, pre posudzovaný prípad v Trestnom poriadku a v predpisoch upravujúcich organizáciu súdnictva a postavenie sudcov. K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov. Potom nasleduje obsadenie súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vymedzené od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na to nadväzuje zásada pridelovania vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon (sp. zn. IV. ÚS 116/2011). Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že za zákonného sudcu treba považovať sudcu, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady na výkon sudcovskej funkcie, bol natrvalo alebo dočasne pridelený na výkon funkcie k určitému súdu, jeho funkcia nezanikla a bol určený na prejednanie konkrétnej veci v súlade s rozvrhom práce súdu (sp. zn. III. ÚS 116/06, I. ÚS 147/2019). Ústavný súd po tom, čo sa oboznámil s obsahom rozvrhu práce okresného súdu na rok 2019 (ďalej len „rozvrh práce“), môže konštatovať správnosť argumentácie v dovolacom rozhodnutí, kde najvyšší súd vylúčil porušenie tejto ústavnej záruky v sťažovateľkinom prípade. Obsah dodatku č. 4 k rozvrhu práce svedčí o tom, že sa zmena pôvodného zákonného sudcu uskutočnila v súlade s týmto dodatkom a zároveň prostredníctvom systému pridelenia vecí náhodným výberom. Takisto v poradí druhá zmena v osobe zákonného sudcu, keď sa ním stal pôvodný zákonný sudca, ktorému vec napadla na začiatku po podaní obžaloby, sa uskutočnila v súlade s dodatkom č. 9 k rozvrhu práce okresného súdu. Ústavný súd je tak toho názoru, že pridelenie veci sťažovateľky zákonnému sudcovi, resp. zmeny v osobe zákonného sudcu sa uskutočnili regulárnym spôsobom, v intenciách pravidiel vyplývajúcich z rozvrhu práce, čo vylučuje záver o možnej účelovosti určenia zákonného sudcu v trestnej veci sťažovateľky.

17. Najvyšší súd po predchádzajúcej interpretácii ustanovení upravujúcich dovolací dôvod – porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom, konštatoval, že sťažovateľke bolo primeraným

spôsobom zo strany okresného súdu v prvostupňovom rozhodnutí vysvetlené zamietnutie jej návrhov na doplnenie dokazovania. Ústavný súd sa oboznámil s dotknutou časťou odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu a je toho názoru, že odpoveď okresného súdu poskytnutá sťažovateľke je skutočne dostatočná. Okresný súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol, že odmietol návrhy sťažovateľky na doplnenie dokazovania, a to návrh na pribratie znaleckého ústavu kvôli výhradám sťažovateľky k znaleckému posudku špecifikovaného znalca a návrh na vypočutie ďalších svedkov – posádky osobného motorového vozidla českej národnosti. Bol totiž toho názoru, že vzhľadom na rozsah a obsah vykonaného dokazovania sa javia označené dôkazy ako nadbytočné. Podľa neho dosiaľ vykonané dokazovanie dostatočne detailne a bez pochybnosti preukázalo všetky skutočnosti nevyhnutné pre rozhodnutie. Pokiaľ ide o sťažovateľkou spochybňovaný znalecký posudok, okresný súd dôvodil, že v rámci dokazovania nebola produkovaná jediná relevantná skutočnosť, ktorá by spochybňovala jeho závery, a je tiež otázne, či vzhľadom na iné dôkazy vysokej výpovednej hodnoty preukazujúce priebeh dopravnej nehody existujú vôbec také zložité technické otázky, ktoré by osvedčovali nevyhnutnosť znaleckého skúmania. K sťažovateľkou navrhovanému vypočutiu ďalších konkretizovaných svedkov (tzv. česká posádka) dôvodil (opakovane), že výsledky vykonaného dokazovania svedčia o tom, že títo svedkovia nemohli nič relevantné z priebehu dopravnej nehody vnímať, a je preto vylúčené, aby mohli vypovedať o okolnostiach, ku ktorým ich navrhuje sťažovateľka vypočuť. Tieto argumenty okresného súdu majú podľa ústavného súdu celkom jednoznačnú oporu v opise dôkazného procesu a výsledkov jeho hodnotenia obsiahnutého v prvostupňovom rozhodnutí okresného súdu. Vyplýva z neho, že zistený skutkový stav, tak ako sa premietol do skutkovej vety prvostupňového rozhodnutia, oprel okresný súd nielen o výsledky znaleckého dokazovania, ktorého zistenia preukazujú zavinenie sťažovateľky, ktorá nerešpektovala dopravné značenie „Daj prednosť v jazde“ a vojdéním z vedľajšej cesty do križovatky nedala prednosť zľava idúcemu vozidlu a tiež z pravej strany približujúcemu sa vozidlu, čím spôsobila v skutkovej vete popísanú dopravnú kolíziu, ktorej výsledkom boli smrteľné zranenia poškodených účastníkov dopravnej nehody. Tieto svoje závery totiž podporil aj svedeckými výpoveďami priamych účastníkov dopravnej nehody (tri svedecké výpovede), ktorí všetci zhodne popísali jej priebeh, resp. konanie sťažovateľky tak, ako je vyjadrené v skutkovej vete rozhodnutia okresného súdu. Rovnako z obsahu prvostupňového rozhodnutia okresného súdu vyplýva, že jeden z týchto svedkov uviedol, že tzv. česká posádka, ktorej vypočutia sa sťažovateľka domáhala návrhom na doplnenie dokazovania, sa nachádzala v menšom osobnom motorovom vozidle prichádzajúcom po hlavnej ceste z pravej strany, z ktorého nemohla mať posádka výhľad na priebeh nehody, keďže im vo výhlade bránila rozmerovo väčšia dodávka idúca pred nimi, a túto skutočnosť svedkovi tieto osoby po nehode, keď spolu komunikovali, aj výslovne oznámili.

18. K námietkam sťažovateľky, ktorými sa snažila spochybniť nestrannosť orgánov činných v trestnom konaní a tiež konajúcich súdov, ktoré prejednávali jej trestnú vec, ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru a tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ktorú štandardne vo svojej rozhodovacej činnosti ústavný súd zohľadňuje. V zmysle judikatúry ústavného súdu obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Európsky súd pre ľudské práva nestrannosť

definoval vo veci *Piersack v. Belgicko*, rozsudok ESĽP z 1. 10. 1982, č. 8692/79, ako absenciu predsudku alebo zaujatosti. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v trestnom súdnom konaní garantované prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho prerokovávanía a rozhodnutia pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania, alebo na základe návrhu samotného sudcu. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovávanía a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (sp. zn. I. ÚS 73/97). Nestrannosť sudcu pritom treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prerokovávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (*Le Compte, Van Leuven a De Meyere v. Belgicko*, rozsudok ESĽP z 23. 6. 1981, č. 6878/75 a 7238/75). Nemožno sa uspokojiť len so subjektívnym hľadiskom nestrannosti, ale treba skúmať, či sudca poskytuje záruky nestrannosti aj z objektívneho hľadiska. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho hľadiska sudcu, ale podľa vonkajších objektívnych skutočností. V danom prípade platí tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Európsky súd pre ľudské práva v tejto súvislosti často pripomína anglické príslovie: „justice must not only be done, it must also be seen to be done“, teda „spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že je vykonávaná“ (*Delcourt v. Belgicko*, rozsudok ESĽP zo 17. 1. 1970, č. 2689/65). Sudca sa má objektívne javiť v očiach strán, že je nestranný, a zároveň musí byť vylúčená akákoľvek vonkajšia oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti. Preto nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či je obava zo zaujatosti objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (*Pullar v. Spojené kráľovstvo*, rozsudok ESĽP z 10. 6. 1996, č. 22399/93). Judikatúra ESĽP vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu (*Hauschildt v. Dánsko*, rozsudok ESĽP z 24. 5. 1989, č. 10486/83). Takzvaná objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže byť subjektívne absolútne nestranný, ale i napriek tomu môže byť jeho nestrannosť vystavená oprávneným pochybnostiam vzhľadom na jeho status, rôzne funkcie, ktoré postupne vo veci vykonával, alebo vzhľadom na jeho pomer k veci, k stranám konania, ich právnym zástupcom, svedkom a pod. Pri rozhodovaní, či v danom prípade existuje legitímny dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je subjektívne vnímanie účastníka konania síce dôležité, avšak nie je rozhodujúce. Rozhodujúcim je to, či obava môže byť považovaná za objektívne dôvodnú (*Thorgeir Thorgeirson v. Island*, rozsudok ESĽP z 25. 6. 1992, č. 13778/88). Ústavný súd je toho názoru, že sa najvyšší súd vysporiadal s výhradami sťažovateľky, ktoré adresovala tak voči orgánom činným v trestnom konaní, ako aj voči konajúcim súdom spôsobom, ktorý konvenuje už citovaným postulátom. Sťažovateľke bolo najvyšším súdom

primerane vysvetlené, že bežné kolegiálne vzťahy medzi úradnými osobami nemožno bez ďalšieho považovať za kvalifikovanú okolnosť pre vylúčenie úradnej osoby z konania a rozhodovania. Jedine v prípade, keď vzájomný vzťah presiahne takto chápaný profesionálny rámec a nadobúda charakter bližšieho osobného vzťahu (rodinného, priateľského a pod.), možno o tejto okolnosti uvažovať ako o dôvode na vylúčenie úradnej osoby z prejednávania a rozhodovania veci. Sťažovateľke takisto bolo správne vysvetlené, že predchádzajúce rozhodovanie dvoch členov odvolacieho senátu predstavovalo procesné situácie, ktoré možno považovať za kvalifikovaný podklad na vylúčenie sudcu z konania a rozhodovania, keďže títo dvaja členovia v predchádzajúcej etape nerozhodovali v merite veci, ale o špecifikovaných procesných otázkach. Obdobne to platí aj vo vzťahu k situácii prezentovanej sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti, keď jeden z členov senátu dovolacieho súdu v predchádzajúcej etape rozhodoval o návrhu sťažovateľky na delegáciu jej trestnej veci, teda nie v merite veci.

19. Napokon, pokiaľ ide o argumentáciu najvyššieho súdu predchádzajúcu záveru o nesplnení dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. g) a i) Trestného poriadku, ústavný súd je toho názoru, že jej podrobnosť a výpovednosť úplne vyčerpáva odpoveď na sťažovateľkou predstretú námietku. Preto konštatuje, že záver o zákonnosti procesu dokazovania v sťažovateľkinej trestnej veci spĺňa parametre požadované judikatúrou ústavného súdu pre odôvodnenie súdnych rozhodnutí.

20. Podľa názoru ústavného súdu bolo sťažovateľke náležité a logicky vysvetlené, že v jej prípade nebol naplnený ani jeden z ňou uplatnených dovolacích dôvodov. Dovolací súd ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na dovolacie námietky sťažovateľky a primeraným spôsobom zodpovedal všetky relevantné právne otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Výklad právnych noriem realizovaný najvyšším súdom nevykazuje znaky arbitrárnosti alebo jeho nezlučiteľnosti s právami zaručenými ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Skutočnosť, že sťažovateľka zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto veci najvyšší súd, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti namietaného dovolacieho rozhodnutia najvyššieho súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným. O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom, v tomto prípade najvyšším súdom, by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, IV. ÚS 226/2012). Ústavný súd navyše poukazuje na právny názor ustálený v jeho doterajšej judikatúre, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07).

21. S prihliadnutím na uvedené čiastkové závery ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky vo zvyšnej časti argumentácie smerujúcej proti dovolaciemu rozhodnutiu najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

22. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiadá, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie

právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

23. Ústavný súd dospel k záveru, že v prípade sťažovateľky nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z výsledku posúdenia ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako vyplýva z časti III tohto uznesenia) je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, II. ÚS 193/2020). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel.

24. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2024

Peter Molnár
predseda senátu